

تاریخ تأسیس

سنه ۱۳۲۴

۵ صفر الخیر

الدین والادب

نامنده

مجلهء اسلامیہ در

سنه ۱۳۲۴ ۱۵ رجب
۱۹۰۶ ۲۲ آوغست

محرر وصاحب امتیازی :

قزان خدام علمندین

ملا عالم جان البارودی.

خارطیومطبعه

قزان.

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

تفسير سورة البقرة

۷ نچی ساندين صونك

وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنْفِقُونَ ❀

ترجمه : بز رزقلا ندرغان (ویرگان) نر سه دین انفاق ایدر لر .
متقیلرننك او چنچی صفتیدر اسلام او گرتك ان یخشیلقننك وچین كشیلك
(انسانیت) نك او چنچی رکنیدر بنده نك بنده لك وظیفه سی، آدم نك چین
كشیلكی (انسانیتی)، درست مسلمانلق، متقیلك - بودورت تورلی سوز
بر معناده در بر حقیقیدین عبارتدر . مذکور اوچ صفت (ایمان بالغیب، اقامة
صلوة، انفاق) بر له گنه توغادر . شول اوچ تورلی صفت بولمسه اول كشی ده
اوزیننك بنده لك وظیفه سنی اوتا گان بولمای وچین كشیلك و انسانیت
وحقیقی اسلامیت و اتقاء اول كشیده تابولمای .

بوسوزنی هر توغری عقلی (منطقی) كشی آنكلار دیوب بلام
آنك ایچون بر بنده اوزیننك خالق و ربی و معبودی بولغان اللهنی درست
روشه تانوماسه (۲) یایسه آنك رحمت و نعمتینه قارشو برده تشكر
قیلماسه و یوكلكان آزغنه عبادتینی ده اوتاماسه (توغریسی اللهنی

(۲) الذين یؤمنون بالغیب قول شریفینه اشارت

طنکلاماسه (۳) یایسه الله ویرگان دولت و مالندین الله ننگ فقیر و آبدراو بند لرینه و کوچسز قزغانچ یتیم لر گه ، طول خاتون لرغه یاش بالالارغه بلا و جفاغه دوچار بولغان و یولده قالغان بیچاره لارغه کسب دین قالغان قارتلارغه و بتون وقت و عمرینی دین یولینه صرف ایتکان یکتلر گه الوش چیقارماسه آنلارنی قزغانماسه آنلارنی اوز جنسی اوز ذاتی دیوب بلوب شفقت و یاردم قیلماسه (۴) اول بندهنی (۵) چوک بندهک وظیفه سیننی اوتاوچی یایسه انسانیتلی یاکه چین اسلامیتلی دیورسنک البته ایته آلمازسنک بومسئلینی عقل برله ده آنکلاو قیون کورلماس و انصاف برله اویلاغانده هیچ کیمگاده چیت ویات طیولماس (۶) *

مونا بو آیتکده باشقه کوب آیتلرده سویلگان کبی شونی آنکلاتادر ایمان بالغیب اقامه صلوتنی بر آز بیان ایدلدی * ایندی او چنچی صفتنی (انفاقنی) بیان ایتار گه وقت کلدی انفاق مالنی صرف ایتمک و تیوشلی اور نغه توتوق و کشینی فائده - لاندیرمقدر زکات ، عشر ، فطره ، خاتون و بالا کر کلرینی یتوشدرو ، آنلارنی و خدمتچیلرنی طویدرو ، آتا آنا و باشقه قرنداش لرنی تربیه قیلو ملت ایچنده بولغان آبدراو کشیلرننگ هر تورلی سیننه یاردم ایتو بونلردین باشقه دین و ملت فائده سی بولغان اورنلر بارده انفاق اورنلاریدر . و ما رزقنا هم ینفقون همه سیننی شاملدر .

* * *

انفاقنک تیوشلی ایدکی

بنده تیوشلی روش اصولی یول اوزره کسب ایتسه الله تعالی آنک کسبینه برکت ویره مالینی کوبایته ولکن مال دین کشی فقط

(۳) و یقیمون الصلوة که اشارت

(۴) اوشبو و ما رزقنا هم ینفقون غه اشارت

(۵) مذکور اوچ تورلی روشنی بیغماغان اوچ تورلی صفت برله صفتلاندیغان بنده

(۶) مجله نی اولگی سانندین بیرو اوقوب کلگان کشیگه بوسوزلرنی آنکلاو

اوزی فائده لانهی توبان درجه اشدر قلبننك قاتیغلی وقارالقی
آثارندین در وکشیک درجه سندن کوب یراق خلقدر شونلقدین
الله تعالی انسانیت یولینی کورساتوب اوز جنسی بولغان مخلوقلارغه
مروت وفقیر و آیانچ کشیلر گه اعانت یولینی کورساتوب شول یولده
مالنی انفاق قیلورغه دیلامشدر.

انفاقنك اینك کم درجه سی سودا مالیننك فرقدین برالوشینی
کوب برکات و وقتلی غنه مشقت برله بولاتورغان ایگون مالیننك اوندین
برسینی تیوشلی اورنلرغه صرف قیلونی کوچلاگان وهم خاتون وبالاسینه
وباشقه یقینلارینه اسلامده یاردم ایدونی لازم قیلغان. تاکه فقیرلر
کسبدین عاجز کشیلر هیچ قایوسی اورامده قالماسون تیوشلی اداب
وتربیه آلودین محروم بولماسون آبدراو ویوداو سبیلی تورلی
اخلاقسز لقلارغه و جفالارغه دوچار بولماسون *

ومذکور واجبلردین و آنلارغه اوخشاشلی واجبلردین ماعدا
اورنلارغه صرف قیلونی لازم بولامسده بیک استمسان ایتکان و قزقدرغان
قرآن و حدیثلرده نچه اورنلرده واجب بولمای توروب خلقغه شفقت
ودین گه یاردم ایچون کوب مال صرف ایتولونی ماقتاغان و بوندای
اشدین الله فنك بیک راضی بولاچاغینی آنکلاتقان .

مابعدی بولور انشاءالله

الشمائل الشريفة

۷ نچى ساندين صونك

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) فذك سوزى آچىق بولوب هر آدم آنكلار لىق بولا ايدى. ياشل توس اينك سويكان توسى ايدى.	كان كلامه كلاما فصلا يفهمه كل من سمعه * د كان احب الالوان اليه الخصرة * طس كان ابغض الخلق اليه الكذب * هب كان احب الثمر اليه العجوة * ابو نعيم
خرمالردين اينك ياراتقانى عجوة اسمليسى ايدى آنكا اينك سيوكلى كيوم كولمك ايدى (۲) .	كان احب الثياب اليه القميص * كان احب الشراب اليه اللبن * ابو نعيم
سوتنى هر اچملىكدين آرتىق سويار ايدى. روزه توتوايچون شعبان آيينى همه آيدين آرتق بلور ايدى (۳)	كان احب الشهور اليه ان يصومه شعبان * د كان يقول اذا اتى به مريضا اوانى به اذهب البأس رب الناس اشفي وانت الشافى
خسته قاتنده بارسه ياكه خستهنى كلتورسه لر ايتور ايدى كه «اي آدميلرننك ربى بوخسته نذك اورينى يبار، شفايبرگوچى سن سنك .	

(۲) كولمك رداغاقاراغانده قول و باشقه تننى قاپلارايچون اونكغايراق رسول الله (صلى الله عليه وسلم) نى نرسه مشقتسز بولسه ، فائده ويرسه تكلفسز حاصل بولسه مانع شرعى بولماغانده شول نرسهنى اختيار ايدوچان بولغان .

(۳) اوز تلاوى اوز اختياري برلان توتارايچون شعبان آيينى آرتىق كورگان . رمضان روزهسى ايچون حاضرلانو وطبيعتنى اوكراتو گه اونكغاي بولوايچون . رمضان روزهسى الله طرفندين سيوكلى كورلگان وشوننك ايچون هر بنده گه سيوكلى بولوى لازم بولغان .

لاشفاء الاشفاء و ك شفاء
 لا يغادر سقمًا * خ م ه
 سننك شفا نكدین باشقا شفایه ق هیچ آور و قالدر
 ماس شفا برله شفاویر
 بر قوم نك ایشکینه کلسه (بر آدم گه کلسه)
 ایشکگه توغری کله ماس ایدی (۴)
 يستقبل الباب من تلقاء
 وجهه

ولكن من ركنه الایمن
 او الایسر ویقول السلام
 علیکم السلام علیکم * د
 کان اذا اتاه الفیء قسمه
 فی یومه فاعطی الأهل
 حظین واعطی العزب حظا
 د . ك .
 بلکه ایشکدین اونکدیا که بر آز صولک توروب
 السلام علیکم، السلام علیکم دبور ایدی .
 اگر بریر دین غنیمت مالی کلسه شول اوق
 کونک بولار ایدی واهللی (خاتونلی) ادمگه
 ایکی الوش اهل سز گه (اویلانمگان گه)
 بر الوش ویرر ایدی.

کان اذا اتی بظعام سأل عنه
 اهدیه ام صدقه
 فان قبل صدقه قال لاصحابه
 کلو اولم یا کل
 وان قبل هدیه ضرب بید
 فاکل معهم * خ . م . ن .
 رسوالله (صلی الله علیه وسلم) گه طعام
 کلتور سه لر صدقه موهدیه مو دیوسور ایدی .
 اگر صدقه دیسه لر اصحابینه آشانکز دیوامر
 قیلور واوزی ییماس ایدی .
 اگر هدیه در دیسه لر اوز قولینی سوزار
 وصحابه لر ی برله بر گه ییار ایدی (۲)

(۴) اچده گی خاتون قزو سائر قوناغنه کور ساتماسدای نرسه لر کور لوب اویالماسونلر
 دیوا ایشکدین بریاقدہ راق توروب تاوش ویرور اذن ایستار ایکن .
 (۲) صدقه برله هدیه آراسنده آیورمه - صدقه بر کشینک محتاجلقینه قاراب آنی قزغانوب
 یاردم روشنچه ویرلگان نرسه در . شوننک ایچون صدقه آلو چیک بر درجه توبانلک ویرگو چیننک
 منتی آستنده قالوچیلق حتی ویرگوچی آرتریهلی کشی بولغانده بایتاق خوارلق حاصل
 بولادر . رسوالله صلی الله علیه وسلم بتون خلقنک آرتوغنی ویوقارغنی درجهده کیسی
 بولغاندین بر کشینکده منتی آنکایو کلانماسکه ویر کشیگه کورده آننک توبانلکی بولماسقه
 تیوش بولا . هیچ قایوتورلی صدقهنی آلو آننک شرافتلی رتبه سینه والوغ درجه سینه
 مناسب بولمای *

صدقهنک واجبه سینی (زکات عشر کبی) مالنک کری و سبوروب تاشلاو تیوش بولغان
 چوبی حکمنده بولغان ایچون رسوالله ننگ (صلی الله علیه وسلم) بتون نسلینه ده آلودرست

كان اذا اخذ مضجعه جعل يده
اليمنى تحت خده الايمن *
طب .

كان اذا اخذ مضجعه من
الليل وضع يده تحت خده
ثم يقول

باسمك اللهم احيوا باسمك
اموت *

وإذا استيقظ قال

الحمد لله الذي احيانا بعد ما
اماتنا واليه النشور *

حم . م . ن .

كان اذا اخذ اهل الوعاء
امر بالحساء (۲) فصنع ثم
امرهم فحسوا *

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) اويقوغه
ياقدقنك اونك قوليني اونك ينكافى آستنده
قيلوب ياتور ايدى،

كچچدين اويقوغه ياتدقنك قوليني ينكافى آستينه
قويوب اوشبودعانى اوقور ايدى .

ياالله سننك اسمنك برله تريا من (تريك بولا من)
وسننك اسمنك برلان اولامن (تريكلكم
واولما كم سننك قدر تنك ور حمتنك برله گنه ديو
اولمگه اوشاشلى اويقو آلدنده الله دين
استعانت قيلغان)

اويقودين اويغانغانده ايتور ايدى :

بزنى اولتروب (يوقلاتوب) ترگوزگان
الله تعالى گه حمد اولسون وآننك ساريغاندر
ساچولو (اولووقيامتده ييغولو)

اهليني ستمه (بيزكاك) توتاباشلاسه تالقان
(اون برله سوت قاتشدر وب ياسالغان سيوق
طعام) حاضرلر گه بيور ابولغان وحاضر بولغاچ
بيورغى بوينچه ايچكانلر .

بولماي الله تعالى آننك نسليني ده شرافت وحرمتكه زيان كلتوروردای نرسه دين ساقلو
تيوشلكيني بلدرگان * اما هديه براونى سويگا نلكيني بلدرر وسويشونى آرتدرر ايچون
مروت -- مروأت (كشيلىك) يولنچه ويرلمش صله وعلاقه (اعانه دگل) در . بس هديه نى
قبول ايدى كلكانلر . تربيه لى واويلى كمسنه لر - كبريت احمر - صدقه ده ده آلوچيننك يوزيني
ساقلاب ومرتبه سيني الوغلاب هديه ديوب قبول ايتودين اوزلرى بيكر ك شادومنون بولوب
انسانيتلى معامله قيلالار ، آز بولسه ده دنيا ده آدم تابولغالاي .

(۲) حساء - صوغه بر آزون ماي توغوب ياكه بال قوشوب سيوق حالده پشروب
استعمال ايدر لر .

وايتور ايكان كه بوشى كيو چلينك كونكلىنى
آچار و آور و نك كونكلىنى آورىنى يبارادر
يوزنكزده بولغان كرنى صوبرلان يبارگانكز
كبنى *

رسول الله (صلى الله عليه وسلم) جنب حالنده
اويقولامق بولسه نماز طهارتى كبنى طهارت
آلورايدى

اگر جنب وقتنده يمك يا كه اچمك تلاسه
قوللرىنى يووب آشار و اچار ايدى .

اگر سفر گه چقماق بولسه خاتونلرىنه قرعه
صالدرور .

وقايوسينه قرعه چيقسه شونى اوزى برله
سفر گه آلوب چيقار ايدى .

آخر بولور انشاء الله

وكان يقول انه ليرتوأ
فوءاد الحزين ويسر وعن
فوءاد السقيم كهاتسرو
احدكن الوسخ بالماء عن
وجهها * ت . ن . ك .

كان اذا اراد ان ينام وهو
جنب توضأ وضوءاً للصلاة

واذا اراد ان يأكل او يشرب
وهو جنب يغسل يديه ثم
ياكل ويشرب * د . ن . ه .

كان اذا اراد سفراً اقرع
بين نسائه

فايتهن خرج سهمها خرج
بها معه * خ . م . د . ه .

اقامة صلوت.

اقامة صلوت - نمازنى تورغوز و نى وقتلر ينى رعايه قىلو نىده اچينه
الادر. وقت كى بيوك شرطى و حكمتى رعايه قىلو نىده نماز
تورغوز ولغان نماز بولماي يقولغان نماز بولور. الله نىك اذنى برله
جبرائيل (عليه السلام) رسول الله غه (صلى الله عليه وسلم) بش نماز نىك
اينىك شرافتلى و كوب ثوابلى و چين تيوشلى و قتلر ينى بلدرگان و برابر
اوقوب كورستىكان اوزنىك و امتنىك ايچون نماز و قتلرى اوشبو ديو
تنبيه ايتىكان (۲)

بس هر مؤمن اوزره - الله نىك رضالقىنى ايستا و چى و پيغمبركه اشان و چى
و آننىك يولى اوزره كىد و چى و آننىك تعليمى يوكلا و چى بولغان ايچون -
لازمدر كه نمازنى الله نىلا كان و فرشته او گرتىكان و پيغمبر بيورغان
واوتانگان و قتلرده اوتاسون و شول و قتلر شرافتنده نماز برله كوب
خير و ثواب كوتسون *

خواجه سى طرفندىن آچىق بيورلغان و اوتانگان آشوقدرلغان خدمتنى
كىچوكدر و خدمتچىنىك الوغ عيبى و بيك اويالورلىق گناھيدر اما وقتى كلو برله
كىچوكدر ماى تيوشلى و كوركام روشده اول خدمتنى اوتان و ماقتاولى
و خواجه نىك رضالقىنه و يخشى مكافاتينه بهانه (سولتاو) بولا و خدمتچىنىك
اوز ينىككه كو نكلى راحت و طنچ بولماقينه سبب بولا.

موناشول اولچا و برله گنه قاراغانده ده نماز نىك وقتىنى سافلا و تيوشلى ايدكى
ويا القا و لاناوب كىچوكدر و واعتبار سز لاناوب انوتويا كه قالدر و بايتاق قورقنچلى
و آلداغى كونىك الوغ جزاغه دوچار بولوغ بهانه بولوى بيك احتمالدر
نمازنى وقتنده اوتان و نىك فضيلتنىك تورلى حديث شريفلىر كلگان و كوب وعدهلىر
بولغان وهم كىچوكدر و نىك يمانلىقنده كوب قورقنچلى خبرلىر ثابت بولغان

(۲) كتب ستهده - صحيح بخارى و مسلم و سنن ترمذى و ابى داود و نسائى و ابن ماجه و موطاء

مالكده ذكر ايدلىكان

والوغ گناه ایدکنی انکلاتولغان * من بو اور نك بو ایکی اشذنك در جه سینی
 توغری عقل بوینچه غنه آنکلاتاسم کلدی وهم اوشبوگا کو چکنه گنه قوتم و قسقه
 غنه سوزم برله حقنی آنکلاسی کلگان کشی آنکلاردیو امیدلندم *

بزننك قزان و بلغار (۲) ولایتنك؛ عمومی قار اوغه کوره نمازده ساقلق و وقتلرینی
 رعایه باشقه شهر لر گه نسبت ایله کوب نچار و توبان بولمسه ده خصوصی
 ایکندی نمازی وقتنك عیبلی لردر مسجد لر اوقو شلارینه قار اساقك ایکندی
 نمازینی تیوشلی وقتندین کوب کیچو کدر الار شریعت اولچاوندین چیقار الار
 کو برك مسجد لرده وقت سارتین مکر وهو بدعت روشك اوتایلر . ایوده اوقوچی
 خاتون قز و جماعتکه اولگوره آلمان ایلر لر طبیعی بیکرک صونکغه قالدر الار
 ایکندیننك شریعت (رسول الله صلی الله علیه وسلم) بیورغان وقتی
 و اوتار گه تیوش دیو کورستکان چیکلری بر نرسه نك توش کولا گه سندین
 باشقه شول نرسه چاقلی ابکی الوش کولا گه بولوب یتسه ایکندی ایچون
 تمام شبهه سز وقت بولا اوشبو وقتده اوق او قوما ی بر آز کیچو کدر سه
 قویاشنك نورینه و یاقتیلقینه کملک کلگان بولمسه ، قسقه چاسی قویاش
 هنوز کوزنی چاغولدر سه باغوممکن بولمسه ایکندی درست سنتکه
 خلاف بولمای ولکن بو وقتدین کیچو کدر سه قویاش سارغایغانچی
 قالدر سه مکر وه - حرامغه یقین - وقت بولا بو وقتقه قالدر و درست دکل
 رسول الله نك (صلی الله علیه وسلم) تعلیمینه و اوقوینه و رضالقیینه خلاف بولا
 ایکندیننك اخیر وقتی (هر کتابده بار) قویاش باتقانیچی دیگان سوز؛

ادا برله قضا آرارینی آیورو ایچوندر قویاش باتوغه قالدر سه نمازی
 قضا بولا گناهی کو برك بولا سارغایغان قویاش بار نده اوقوسه قضاغه
 قالدر وغه کوره گناهی آزارق بولوب ادا اسمنك بولا ولکن رسول الله نك
 (صلی الله علیه وسلم) و صحابه لرننك عمللرینه و اوگر اتولرینه

(۲) حرمین و مصر و استانبول اصطلا حلا رنچه ایدلدی دولة روسیه تحت استیلا سنده
 بولغان مسلمان شهرلرینی قزان ولایتی و خلقلارینی قزانلی دیور لر بلغار اینك توب آتاقلی

خلاف بولغاندين نمازی مکروه و بدعت بر له قاتوش بولا *

ایکندینی ایرته رک اوقوتوغریسندہ بولغان کوب حدیثلردین بعضلر صحیح بخاری و مسلم ده (۱) انس بن مالک دین (رضی الله عنه) کوچورگان رسول الله صلی الله علیه وسلم قویاش یوقاری آق حالک ایکندینی اوقورایدی ایکندی اوقوغاچ عوالی (۲) گه کیتکان کشی قویاش کوتارنکی وقتسده باروب یتارایدی .

امام بخاری بعض عوالی دورت میل (سکز چاغرم) قدر یردیگان ایکندیدین صونک قویاش قزارغانچی یدی سکز چاغرم یر بار رلق بولغاچ باتودین ایکی اوچ ساعت قدر مقدم اوقولغان بولا .

امام مسلم (صحیح مسلم ده) انس بن مالک دین (رضی الله عنه) کوچروب آیتہ: رسول الله صلی الله علیه وسلم بزگه ایکندی نماز ینی اوقوتقاچ بنو سلمه قبیلہ سندین براو کلوب یار رسول الله توه چالماق بولا ایدک سننک حاضر بولونکنی تیلای ایدک دیدی رسول الله صلی الله علیه وسلم یاری دیو کیتدی بزده برگه کیتدک توه هنوز چالونماغان ایدی چالدیبلار توغرا دیلار بر آزینی پشور دیلر قویاش باتقانچی یدک .

بو حدیثدین هم آنکلانادر که البته ایکندینی قویاش بایودین ایکی اوچ ساعت قدر الوک اوقوغان .

حدیث عبارتتی «صلی لنا رسول الله صلی الله علیه وسلم العصر فلما انصرف اتاه رجل من بنی سلمة فقال یارسول الله انانر یدان ننحر جزورا لنا ونحن نحب ان تحضرها قال نعم فانطلق وانطلقنا معه فوجدنا الجزور لم تنحر فنحرت ثم قطعت ثم طبخ منها ثم اكلنا قبل ان تغیب الشمس . م .

(۱) حدیث عبارتتی ان رسول الله صلی الله علیه وسلم کان یصلی العصر والشمس

مرتفعة حیه فیذهب الذاهب الی العوالی فیأتیهم (ای اهل العوالی) والشمس مرتفعة *

وبعض العوالی من المدینة اربعة امیال اونحوه . . خ

(۲) عوالی عالیہ جمعی بولوب مدینهننک قبا طرفینی شهرگه کوره یوقاری طرف

بولدقندین عوالی دیمشدر .

دخی صحیح مسلمندہ حدیثنا یحییٰ بن ایوب و محمد بن الصباح وقتیبہ و ابن حجر
قالوا حدثنا اسمعیل بن جعفر عن العلاء بن عبدالرحمن انه دخل علی انس
ابن مالک فی داره بالبصره حین انصرف من الظهر وداره بجانب المسجد
فلما دخلنا علیه قال اصلیتم العصر فقلنا له انما انصرفنا الساعة من الظهر
قال فصلوا العصر فقمنا فصلینا فلما انصرفنا قال سمعت رسول الله صلی الله
علیه وسلم یقول نلک صلاة المنافق یجلس یرقب الشمس حتی اذا كانت
بین قرنی الشیطان قام فنقرها اربعاً لا ینکر الله فیها الا قليلاً .

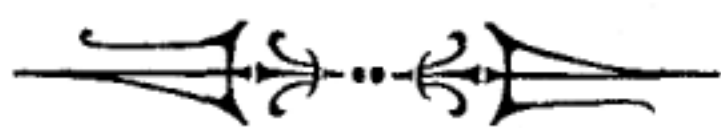
ترجمہ سی: علاء ابن عبدالرحمن ایتہ: مین اولی نمازی اوقوب مسجد
یاننک انس بن مالک یورتینہ کرگاج ایکندی اوقودنکزمو دیب سورادی
بز حاضر اولی دن چیققدق دیب جواب بیردک انس حاضر ایکندی اوقونکر
دیددی بزده توزوب ایکندی اوقودق . نماز اوقوب بتورگاج انس ایتدی
من رسول (صلی الله علیه وسلم) دن ایشوتدم ایتدی منافق نلک نمازی
شول بولور اول قویاشقه قاراب اولتورور قایچان قویاش باتا باشلاسا
توروب الله نی ذکر ایتما یونچه گنه دورت مرتبه چوقور (یعنی تاوق
چوقوغان کبی تیز تیز باشین اورور) دیه کدر .

مدینہ منورہ دہ مصر و قسطنطنینہ (استانبول) دہ ایکندی نمازی قویاش
باتودین کامل ایکی ساعت الوک اوقولادر قولمده بولغان فرق ایلی
قدر حدیث بر ایکی یوز قدر فقہ حنفی کتابلر ندین تکرار قار اوم و تطبیقم
صونکنک تا بدقمہ کورہ مذکور ایکی شهر نلک اوقوشی اینک سنتکہ موافق اوقوش در
مکہ مکرمہ دہ حنفیہ نلک مثلر وایتینہ بناء شافعیہ دین اول اوقیمز جاہمزی
ساقلایمز دیہ غر و بدین اوچیا کہ اوچ یارم ساعت قدر الوک اوقوشلی ابرتہ رک
ومذہبچہ دہ بایتاق احتیاط سزلق کورلہ در (۲) بخارادہ ضررسز غالباً ایشانلر

(۲) کاشکہ مکہ مکرمہ دہ مدینہ منورہ وقتینہ قالدروب دورت بش جماعہ بولوب
متعاقباً اوقوب قصدا تفریق جماعات قیلما یینچہ تعصب مذہبیلر نی تاشلاب مدینہ منورہ
کبی غروب دین ایکنی ایکی یارم ساعت مقدم اوقوسہ لارچی تورلی یا دین سنتکہ
موافق بدعت دین یراق بولور ایدی .

ایکندیسندین باشقه بر ساعت مقدم اوقولا مسجد جماعتی ایچون سنت و مستحب وقتنک اینک صونک چیکدر قزانده بشنچی مسجد وقارغالیه بر نچی مسجدده کذلک بفضل الله تعالی بر آز سنتکه یقینلا شمشلاردر تر ویسکیدده بخارا تأثیر یوق دکدر .

بزننک مملکتده ایکندیننک کیچو گوسیبی ایشانلارننک وباشقه یخشیلارننک ایکندی واقشام آراسنده مسجدین چیقهای اوراد وتعلیم ذکر بر له اشتغاللری وخلقنی ده شونکار قز قدر ولاریدر خلقنی بو فائدهلی اش بر له یوانتور ایچون اینک موافق وقت ایکی وقتدر ایرته نمازندی صونک قویاش چقغانچی ایکندی صونک قویاش باتقانچی بر ساعت وارتنق اولتور و طبیعت ایچون خیلا آغر بولغانلقدین ایر کسز آفرین آفرین شول آرالارنی تارایتولغان آلا ی بولای روایتلر تابولغان ایرته نمازینی بایتاق یرده کیچو کدرلگان ایکندینی کو برک یرده کیچو کدرلگان خلقمز یخشیلارننک هر اشینه تقلید قیلغانلار خصوصی موندای ایکی اشنی ایکندی واقشام بر یولی راق بتور و اونکغایلی بولغاندین بیکرک تیز قبول ایتکانلر .
 حرمین وقسطنطینییه ایشانلری ایکندینی تیوشلی وقتنک اوقی توروب اوراد وتعلیم ذکر ایچون قولایلی تابقانلار خلقنی یخشی کوندراگانلر
 هذا والله اعلم بالصواب

﴿ مدرسة محمدية نظامنامه سی ﴾

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

الحمد لله وسلام على عباده الذين اصطفى

ار باب ابصار وذوات اعتبار گه آنیق کم دین و ملتینک قوام و بقاسی علم و عمل و ترقی معارف و مراسم ملیه نی محافظه بر له در . علم و ترقی معارف مدارس اسلامیه ننگ قالبا و قلبا اصلاحی و ترقیسی ایله در دست ایدل چکدر . مدارس ننگ قلبا صلاحی ایچون اولغان اسباب کثیره جهل سندیین طلبه علموننگ سیره و صورت صلاحی و سنه نبویه گه مطابقی و عادات ملیه گه موافقتلریدر .

فلهدا علوم شرعیه و اخلاق اسلامیه و سیره محمدیه گه نمونه خیریتوشدر مکی مأمول بولغان « **مدرسه محمدیه** » اهالی مسعوده و طلبه غیر معدوده سی ایچون بعد المشورة المسنونة مستعینا بالله القوی القدير ومتوكل عليه ۱۳۲۲ سنه باشنده اوشبو قانون ترتیب و اعلان ایلدی .
کرك کم مدرسه مذکور گه منسوب افندیلر خواه مدرس خواه و کلاء (خلفه و مبصرلر) و ناظر و خواه طلبه کباراً و صغاراً اوشبو قانوننی محترم توتقایلر و هر قایو ماده سینى اعتبار ایله لازم الاستماع و واجب الاتباع کور گایلر و حسب الطاقة اوزلرینى آنکا تطبیق ایتکایلر . امید کم برکتلى علم و گوزل اخلاق حاصل ایدوب خدمات ملیه گه موفق بولوب عندالله مقبول و مأجور اولسونلر و هوولى الهدایة *

طلبه ننگ مدرسه محمدیه گه قبول ایدلمکی ایچون

شرائط

(۱) مدرسه گه قبول ایدله چک شاگرد تدکره و سائر جهات دین و سیه نظامینه موافق بولسون و اطبا نظر نچه ساری ظن ایدلگان امراض دین سلامت بولسون ، نفقه و کسوه سینه اقتدارلی ، مدرسه اداره سی طرفندیین تعیین ایدلمش

سنوی اعانه لرینی اوتارلیک،^(۲) و سابقا فسق و فسادی ثابت بولماغان ذات بولق تیوشلیدر .

(۲) هر شاگرد اوشبو قانون نامه نی یخشی آنکلاب طیب نفس برله قبول ایتمک تیوشلیدر . (کرك يانکی كرك ایسکی شاگرد لر دین اوشبو قانونغه راضی بولماغان کشی مدرسه گه قبول ایدلماس فقط قانوننی آنکلاب رضالقی آنیقلا نغان شاگردنی مدیر قبول ایدر) .

۳ -- یانکی شاگرد مدرسه ننگ امور داخلیه سینی قارار ایچون انتخاب برله و عندالضرورة مدیر تعیینی برله بیلگولنگان (هیأة صغری) طرفندین امتحان ایدلوب تیوش کورلگان صنفه الحاق ایدلور .

امور سته ضروریه : اکل و شرب نوم و یقظه حرکت و سکون .

۴ -- هر کم آشنانه اداره سندین مکان عمومیده ییمک پیار خصوصی پشورمک خصوصی اورنده ییمک (خصوصی مدیر اذندین یا که نائبی اذندین باشقه) درست بولماس وهم خارج مدرسه ده بولغان آشنانه لر دین ییمک عادتی اختیارلی بولماس (مدرسه آشنانه سی یوقارغی هیأت نظارتی تحتنده حالینه کوره اصلاح ایدلور) (۳)

۲ هر شاگرد اولاً مدرسه اداره سینه تذکره سی (پاسپورطی) ایله عادی کمسنه لر بش صوم اقتدارلی کمسنه لر اون صوم دولتی کمسنه لر اون بش صوم سنوی جماعت آقچه سی تابشروب تذکره سینی قاضیغه تابشرغاچ مدرسه دین اورون کورساتیلور .

محبت خیر و خیر خواه مدرسه بولغان ارباب همت طرفندین (طلبه و غیر لر دین) مدرسه ایچون اعانت مع الممنونیه قبول ایدلور

۳ مدرسه ننگ داخلی اشترین (شاگردننگ قبول امتحانی ، اخلاق و نظافت نظارتی وسائر حوایجی) بقار و یوروتور ایچون الوغ و کوچک خلفه لر ایچندین سایلانمش دورت و یوقارغی درجه شاگرد لر ایچندین سایلانمش اوچ مجموعی یدی اعضادین مرکب بر هیأة صغری تشکیل ایدلور . بو هیات هر اون بش کونده مدرسه اداره خانه سنده بر ییغولوب مدرسه ننگ احوالنی تیکشرر و حوایجینی وسائرو قایعیتی کوزادر . و عندالضرورة آیورم ییغولش یاسار کرکنچه واقعهلرنی قارار مستحق مجازات کمسنه بولسه اجرا ایدر . مگر مدرسه دین چیقارو تیوش کورلگان ماده ده هیأة کبرآغه عرض ایدر هیأة مذکوره تیوشلی تابسه تنفید ایدر و هر اشنده اکثریت برله قرار ویرر و هر قرار دفترگه ثبت

- ۵ — اش و چای تیوشلی وقتلرنده بولوب درس و نماز وقتلرنده (اذان اوقولوب جامعه جماعت نمازی اوقولغان مدته) بولماس .
- ۶ — سنتابر باشندین آپریل باشیناچه کیچ اون ساعتدین یوقلاو ایچون یاتورلار آلتییدی ساعت قدر یوقلارلار .
- ۷ — ابتدائییه ورشیدییه شاگردلری درسلری تمام اولدوقده بر ساعت قدر، اعدادیه و عالییه شاگردلری اولی برله ایکندی آراسنده کسب هوا واستراحت ایچون برر ساعت چیقوده اختیارلی بولورلار .
- ۸ — اوشبو تنفس و کسب هوا مادهسندیه اختیار ییدنچی مادهنی یخشی رعایه ایدن شاگرد حقنده در اگر ساعتلرده مساهله ایدن اولسه اول کمنه اوقات مذکورهده سائر اوقات قیاسنچه فقط اذن خصوصی برله چیقاریلور .

عبادات .

- ۹ — اون یاشندین کیچکان شاگرد كرك اوقوتوچی كرك اوقوچی بش وقت نمازنی وقتلارنده اوتارلر . رشیدییه ایکنچی صنفندین یوقارغی هر قایو صنفی شاگردلری مسجد جماعتینه دوام ایدارگه تر و شورلار هر کونده ایکندی واخشام نمازلرینی مسجد جماعتنده ادا ایدرلر البته تخلف ایتمسالر .
- ۱۰ — نمازنی هر قایده اوقوسالارده، فرض واجب و سنتلرینی

ایدلور . آن طرفده قالغان کمنه خصوصی فکرین یازوب باشقهر علی الاطلاق امضا قیلورلار اوشبو هیاه ننگ قرارینی مدرسه ننگ قاضیسی و آننگ معاونلری بولغان مبصرلر اجراء ایدرلر . و مدرسه ننگ مالی اشاری (یلوتمق یاقتورتتمق توزایتمک آرچوتمق مصارفی کبی) ایچون و هیاه صغری استوندین شکایت قبول ایدر ایچون ایکنچی بر هیات ترتیب ایدلور بو هیات مدیر یا که مدرس، ناظر مدرسه محله و کلاسندین ایکی ذات هیاه صغری اعضاسندین هر بیغون وقتنده سایلانغان بر خلفدین مرکب بش اعضالی هیات بولور بو هیات هر آید؛ مدیر مدرسه دائرهسندیه بر مرتبه بیغولورلار حاجت بولغانده حاجتکه کوره بیغولورلار و بو هیات قرارینی ناظر مدرسه اجراء قیلور و اکثریت برله بولغان قرارلارینی بدستور دفترگه ثبت قیله بارزلار .

رعایہ و آداب شرعیہ سینی محافظہ برلہ ادا ایدرلر. آداب عرفیہ سندہ اختیارلی بولورلار و مسجد ننگ دہ آدابینی رعایہ ایدوب خلق ایچون نمونہ خیر بولورغہ سعی ایدرلر.

آداب معیشت و معاملہ.

(۱) هرکمهسنه مدرسه نی تحصیل آداب و تہذیب اخلاق محلی تانوب طاقتنچہ اوزینی حیوانیتدین تخلیص وانسانیت برلہ تزیین ایدارگہ سعی قیلحق کرک * ولہذا هرکم اوزندین پیش قدم یوقارغی درجہ کمسنہ گہ رعایہ واحترام برلہ، پس قدمگہ توبان درجہ گہ لطف ومرحمت برلہ معاملہ ایدر. ہیچ کم وحشیانہ وظالمانہ معاملہ دہ بولماس * خلفہ ومبصر و ناظرلر نی ایورم محترم توتارلار، و آنلار دہ هرکمگہ شرع وقانون تحملنچہ ملایمت اوزرہ معاملہ ایدرلر و هرکم خارجی آدمیلر گہ دہ حسن معاملہ وحسن اخلاق اوزرہ مخالطہ قیلور *

۱۲ - مدرسه ننگ داخلی وخارجی نظامتینہ خلل کلتورماسکہ وحسن واستحکامینی نقصانندین وهواسینی فساددین محافظہ غہ اجتهاد ایدرلر (۲) حجرہ داخلیندور هر و گہ آباق قابلارینی وقمغانلرینی کرتیمک، و دیوارلرینی یازو وامثالہ برلہ بوزمق، واین ما اتفق تکورمک و سنکورمک کبی تربیہ سزاک اشلرندین احتراز ایدرلر * فضول ومالایعنی سوزلردین وخصوصا مغایر آداب بولغان سینغیرمق واورنسز قچقرمق وکولمک کبی اشلردین البتہ اجتناب ایدرلر. وقایدہ بولسیدہ مدرسه ناموسینہ تیگان سوزدین قطعیا احتراز ایدرلر.

۱۳ - شراب، سرقہ، خیانت، افساد ذات البین، بہتان، غیبت، و ترک سمع وطاعہ کبی منہیات شرعیہ دین یراق بولورلار * وهم کاغد اویونی، قوبوز، تماکو امثالی مذموم اشلردین اجتناب ایدرلر *

(۲) پیالہ واتمق ایشک آرقانلرینی اوزمک اشکافلرغہ خلل کلتورمک کبی جزئی ضررلر کم طرفندین ونی جهت برلہ ایرشسادہ ضمان یوکلا دلور.

(۱۴) سنتابر باشندک مدرسه آچیلور، شرابطیلہ شاگرد قبول ایدلور *
 سنتابر اوننده درسلر باشلانور *
 - اوکتابر باشندین صونک مدرسه گہ شاگرد قبول ایدلماس *
 آپریل اوننده امتحان باشلانوب اخیرنده تمام بولور *
 وامتحان تمام بولو برلہ شاگردلرگہ قایتو ایچون اذن ویرلور
 بلکه قایتوغہ تکلیف ایدلور *
 اون بشنچی مایده مدرسه ده ساچیلردین باشقہ شاگرد قالدرامای
 سنتابر باشیناچہ باغلی تورر *
 امتحانندین آشوغوب کیتکان شاگردنی ایکنچی یل مدرسه گہ
 قبول ایدلسہ صنفندین آشورلماس *

۱۵ - هرکم (مدرس، خلفه و شاگرد) تیوش بولغان وظیفه
 درسیه سنده مقید اولاراق طاقتی صیغدرغانچه اتقان ایله دوام ایدر مدیر
 طرفندین بعدالشوری تعیین ایدلمش جدا اول دروسک هیچ بر تنقیدسز (۳)
 اجتهاد اوزره اوقور و آنکلاو ایچون البته بدل جهد ایدر آنکلاما ینچه
 قالونی جائز کورماس آنکلاو ایچون استفسار ایدر، مناظره قیلور (۲)
 تملق قیلور هیچ کم دین استنکاف ایتماس او گرانور * خلفه لرده بو بایده
 البته مساعلی بولورلار و معاونه لی بولورلار درس ایچون تعیین ایدلمش
 وقتلارده باشقہ نرسه برلہ اشتغالنی هرکم یساق توتار و عمر و وقت ضایع

(۳) درس پروگراماسنده تجربه صونکنده قصور بلوب ویا که بر آدم طرفندین
 تنبیه ایدله ایکان کله چک سنه ایچون عرض ایدلور. هیئات تیوشلی دفترگہ یازار قش ایچنده
 پروگراما آلماشدرلماس.

(۲) مناظره ایسکی شاگردلرده تورلی اخلاقسزلق قاتوش بولغاندین درجهء افراطده
 بلکه درجهء کراحت و حرمتده ایدی. یانکغیلرده بتونلای سونوب درجهء تفریطکه کلدی
 ودرسلری غالباً تفتیش و تحقیقسز اوقوغه و سطحی درجهده قالدروب اوتوگہ سبب بولدی.
 والحق العدل بین الافراط و بین التفریط مناظره عنوانی ننگ ایستادکنچه شرکاء آراسنده
 محبت و رعایهء آداب اوزره فکرلشمک تنقید ایدشمک هو الحق نی ایزلشمک و بو واسطهء حسنه ار
 سایه سنده مسئله لر نی انیق آنکلامق و آچیق کونکلده قالدرومق شبهه سز فائده لی و اصول
 تعلیم فننچه ده بیک مقبول و کافهء عقلا طرفلرندین معقول کورلمشدر.

ایتماس الیواقیت تشتیری بالموافیت والموافیت لا تشتیری بالیواقیت *
 مذکور قانونغه راضی بولوب مدرسہ محمدیہ گہ کرکان وشول روشده
 تورغان شاگردلرنی توبانده ذکر ایدله چک جداول دروس بوینچه یخشی
 جدواهتمام برله مدرسہ محمدیہ اوقوتناچق بولادر. در سلسلده مراجعت
 ایچون نورلی کتابلر کورسادلور و دستور درس اولاراق بر کتاب
 تعیین ایدلور ولکن در سلسلر بارچه سی کتاب یوز ندین بولما ینچه شفاهی
 ایدلور گہ اجتهاد ایدلور *

ولکن بوسنه تورلی سبیلر سار تین فقط توقز صنفقه شاگرد
 قبول ایدله چک :

۳ صنف ابتدائی ۴ صنف رشدی بر صنف اعدادی (اوتکان
 سنه رشدیه در سلسلرینی تمام ایتکان شاگردلر و بر نچی اعدادیلر دین
 ایشکان شاگردلر ایچون) و بر صنف عالی (اوتکان سنه اعدادیه
 در سلسلرینی تمام ایدوب قانون مدرسہ گہ موافق بولغان یوقارغی درجه ده
 شاگردلر ایچون) بولغان وخارج مدرسہ دین مجرد درس طنکلاو ایچون
 کلکان شاگردلر ایچون بونلر دین ماعداد سلسلر بوسنه اوقوتولمیه چق. ار بابی بولغان
 ائندیلر گہ مدرسہ محمدیہ اجنبی کوز ایله باقیاساده خدمتلر ندین معذوره در *

ابتدائی برنچی صنف پروگراماسی

هفته ده

دروس

عددی

۱۴ الفباء قرائت ترکیه املا، یازو، قرائت عربیه، عربچه اوقو هفتیک
 ترکیچه گہ ملکه حاصل بولغاچ باشلادیلور تخمینا دورت آی صونک.
 ۳ حساب یوز گہ قدر تعداد و ترقیم ذهنی جمع و طرح
 ۲ شفاهی معلومات : اعتقاد اخلاق تاریخ جغرافیه گہ دائر معلومات .
 ۱ علم اشیا بالانک کوزی کورگان نرسه لر دین عقلینه صیغار قدر

معلومات ویرلور .

۱ اشکال و صرقلر .

۱ حفظ : تعوذ ، تسمیہ شہادتین صلوات . سورہ فاتحہ اخلاص کوثر

درستلاب حفظ ایتدریلور .

۱ الہی کویلی مناجات او قودلور .

۲۳ درس

ابتدائی ایکنچی صنف

۴ قرآن ادغام ، اظہار ، اخفا ، ومد لرینی اجرا ایتدریلور وسائر قواعد

و فقہچہ او قودلور شفاہا بیک ینکل قاعدہ لر بیان ایدلور .

۴ قرائت ترکیہ

۲ طہارت ونماز شفا ہی وعملی

۱ عقاید شفا ہی

۱ علم اشیا

۲ شفاہا معلومات جغرافیہ تاریخ اخلاق سیرگہ دائر شیلر وقصہ لر

آنکلادیلوب صبیان طرفندین تقریر ایتدریلور .

۳ حساب منک گاچہ تعداد ترقیم یوز گاچہ ذہنی اعمالی اربعہ ، تحریری

جمع طرح ، ینکل مسئلہ لر تطبیق .

۲ یازو

۲ املا

۱ حفظ سورہ فیلگہ قدر ، آیة الکرسی ، قنوت تشہد ، جامع

دعاسی ، ثناء دعاء جامع ،

۱ الہی

۲۳ درس

ابتدائی او چونچی

۴ قرآن تجویدگہ تطبیق ایله

۴ قرائت ترکیہ او شبو قرائت آراسنک شفاہی قواعد ترکیہ تلقین ایدیلور

قره باشده بولغان قدر قواعد ضبط ايتدرلور .

۱ تجويد

۲ عبادات اذکار الصلوة صوم و زکات

۳ حساب ضرب تقسیم عملیاتی برله کرات جدولی .

۲ حسن خط

۲ املا

۱ حفظ اخیر بقره اخیر سورة الحشر آل عمران دین واعتصموا مقرأی

۱ الہی

۲ شفاہی معلومات

۱ تاریخ اسلام

۲۳ برنجی رشدیہ پروگرام ماسی

۳ قرآن تمام قواعد کہ تطبیق برله

۵ ترکیب قواعد و قرائت

۱ اخلاق

۱ عبادات

۱ تاریخ

۱ جغرافیا

۲ حساب اعمال اربعہ تطبیقاتی برله اتقان ایدلور .

۱ علم اشیا

۱ حسن خط

۱ حفظ سور و الہی

۱ انشاء و املا

۱ عریچہ فسقہ چہ بولغان احادیث شریفہ دین ۱۲۰ قدر حدیث اوقورلار و یادلارلار .

هرکون اولی دن صونکره مدرسه یاننده اولغان شهر مکتبینه کروب روسچہ اوقورلار .

ایکنچی رشدیہ پروگراممائی

۲ قرآن تجویدکہ تطبیق برلہ

۷ صرف عربی، قرائت عربیہ، املا عربی ترجمہ عربیہ دین

ترکیبہ گہ وبالعکس

۱ اخلاق

۱ عبادات

۱ تاریخ

۲ جغرافیا

۲ حساب اعداد مرکبہ اعمال ار بعہ سی تطبیقاتی برلہ کسور گہ چہ اتقان ایدلور

۱ انشاء ترکی و املا

۱ علم اشیا

۲ ترکیبہ قرائت قواعدکہ تطبیق ایلہ

۱ حسن خط

۱ حفظ سور والہی

۱ اشکال هندسیہ

۲۳ درس

اوچنچی رشدیہ پروگراممائی

۲ قرآن

۷ عربیہ : صرف، نحو، قرائت عربیہ املا، ترجمہ

۱ اخلاق

۲ عبادات

۱ تاریخ

۲ جغرافیا

۲ حساب کسور

۲ قراءۃ ترکیبہ قواعدینہ تطبیق برلہ

۱ علم اشیا

۱ اشكال هندسيه

۱ حسن خط

۱ انشاء تركي

۲۳ درس

درديجي رشديه پروغرامماسي

۱ قرآن

۸ عربي (نحو، قرائت، ترجمه، املا، وائشا)

۱ اخلاق

۲ عبادات

۲ حساب كسور عاديه و اعشاريه

۱ تاريخ

۲ جغرافيا

۱ علم اشيا

۱ انشاء تركي

۱ هندسه

۱ حسن خط

۱ عقايد

۱ قراءه تركيه قواعديله

برنجي اعداديه ايجون دروس

۸ ادبيات عربيه (كليله و دمنه املا انشاء عربي، ترجمه)

۳ فقه

۲ دروس البلاغه معاني، بيان، بديع اختصار اوزره اوقوب تمام ايدلور

۲ سير نبي، نور اليقين في سيرة سيد المرسلين كتابي اوقودلور

۲ حساب، كسور تناسب و فائض تمام بولسه الجبر والمقابلله اوقودلور

۱ جغرافيا

۱ هندسه

۲ تاریخ عمومی

۲ منطق

۲۳ درس

عالیه ایچون دروس

۳ تفسیر، بیضاوی او قولوب تقیدسز آیتنی آنکلاوغه اجتهاد ایدلور

۲ حدیث، صحیح بخاری

۱ اصول حدیث، نخبه الفکر فی مصطلح اهل الاثر کورسادلور درسنی

مکن قدر احاطه لی ایدلور .

۳ فقه هدایه او قودلور .

۲ اصول فقه شفاهی احاطه لی آنکلاتوغه اجتهاد ایدلور .

۲ الهیات، عقاید حصون محمدیه او قودلور . صونکفی فلاسفه اصولنچه منطق

۲ عربیات ادبیات

۲ انشاء عربی

۲ علم تریبیه الاطفال

۱ حقوق مستعمل اماملر وسائرلرنک نظام حکومتچه بولغان حقوقلاری

آنکلادلور .

۱ تاریخ سیاسی

۱ تاریخ فلسفه

۱ علم اقتصاد

۲۳ درس

«تنبيه» مدرسہ محمدیہ اساتذہ سی :

۱ عالم جان افندی .	۲ احمد جان افندی .	۳ عبدالله افندی . آپانای
۴ شمسی افندی .	۵ رحیم افندی .	۶ کریم افندی .
۷ صادق افندی علکای	۸ امین افندی .	۹ شهر افندی .
۱۰ فاتح افندی .	۱۱ ولی افندی .	۱۲ عماد افندی .
۱۳ سید گرای افندی .	۱۴ یوسف افندی .	
- بونلردین باشقه دورت بش قدر معاون بولسه كرك انشاء الله .

بشنچی جامع امامی صفی الله حضرت مقاله سی.

۷ نجی ساندین صونک

الحال تعدد زوجاتنی بر جنایتدین صاناب و حدة زوجہ اصولی گنہ
 مملکت لرننک اوندون و پار یژ کبی بیوک شهر لرننک فاحشه لر هم نامشروع
 بالالار کو بلگن استاتیسیتق حسابلری کوسترما کده در .
 الحاصل بو زمانده زور مملکتلرده گی ایرلر و خاتونلر آراسنده
 اولان بزوق معاملہنی بردین و عقل نقطہ سندین نظر ایتلسه اسلامیتده تعدد
 زوجات رخصتی و طلاق مشروع اولنہق هم خاتونلرننک اجنبی ایرلردین
 بورکانمک و پرده لنمکننک فائده لرینی اقرارغه دین سماوی هم عقل بیوراچقدر
 هم بیورمشدر . چونکہ بولارننک کرک و ضرور ایدکینی بوزمانلرده ایرلر
 و خاتونلر آراسنده اولان تورلی بوزوق حاللر کوسترما کده در شریعت
 اسلامیه ده هر شیءنی اول شریعتکه تطبیق لازم بولوب شریعت اسلامیه ده
 و حدة زوجہ جبر و ظلم احتمالی آز اولدیغندین هر وقت و حدة زوجہ
 اولی و افضل اولسه ده تعدد زوجات هم عقلغه و همده حکمتکه موافقدر
 هم جمعیه بشریه منفعتینه مطابقدر . حیات اجتماعیه گه هم اولادانتظامینه
 ضرری یوقدر . بعضلرننک بوقاعده ده سوء استعمال ایدوب خاتونلر آراسنک
 عدالت قیلما ولرندین قاعده گه اصلاخلل و ضرر کیلماز . چونکہ عالمده سوء
 استعمالنی قابل بولمغان هیچ بر قاعده یوقدر . و حدة زوجہ صورتنک بزوقلقده
 یوروب خاتونینی تربیه قیلما ی جبر قیلغان ایرلر آز دگلدر . بوندین
 و حدة زوجہ قاعده سینہ ضرر یوقدر . بعض کمسه لر مجلس لر یا صاب
 اہالیگه بو تعدد زوجات حیات اجتماعیه گه ضرر لی دیوب کوستره لر
 ایش دین اسلامده بولغان آدم لر گه بو قاعده لر نی ضرر لی ایدوب
 کوسترماک ایکنچیلرننک بو مجلسکه حاضر اولوب بونی قارامقی و وطنکلامقنی اصلا

جائز دگلدن وضع الهی وقانون الهینی تعییدر بیت .

بویله کوسترش بل شیطان ابتلاسی و آنی بز قیلمالق هر کم مقتداسی

تعدد زوجیه قیلسانک اعتراضی مسلمانلر قیلور بز دین احترازی

همیشه اولسون شرع بز گه قاضی نبیلر هم خالق اولر بز دین راضی

افندیلر! نظر ایتنکز مدنیت اسلامیه ده هر بر ایرگا بر خاتون

دین دورتکه قدر خاتون آلمق ایله مشروع بولغان نکاح بر له بولسه هر بر

معامله جائزدر. اجنبیه خاتونلر ضرورتسز ایرلر ایله اختلاط هم ایرلر گه

یوزلرینی و باشقه زینتلیرینی کوسترمک جائز بولمای ایرلر نکاحلی بولغان

اجنبیه خاتون ایله فحش قیلودین شدتلی نهی ایدلوب حتی قتل جزاسی

تعین ایتلمشدر مدنیت نصرانیه ده نگاهسز اجنبیه خاتون ایله فحش

قیلمق جهتده جائز کورلمسه بر ایر نکاحنده بولغان اجنبیه خاتونلر ایله

هر بر معامله نی قیلماق نظام وقانون بوینچه منع ایتولماشدر.

اما بر نکاحلی خاتون اوستینه ایکنچی خاتوننی نکاحلاب مشروع صفت ایله

فائده لئه مکدین شدتلی نهی ایدلوب نفی بلد یا حبس و یا قتل جزاسی

تعین ایدلمشدر بو ایکی اصولغه نظر ایدنکز قایوسنده خاتونلر حقوقینی

همایه و خاتونلر ناموسینی محافظه بار انسانیتکه قایوسی موافق ایدیکنی

حکم قیلماقنی وجداننکز حکمینه قالدوردوق.

الشيخ محمد عبده .

۷ نچى ساندين صونك

«بشېچى كون كلكك نفسه اينك سيوكلى اويون كولكى دين تمام كونكلم سوندى وحتى كه اوزم برلان برگه اويوناغان يكتلرگه كورنو دين قاچار بولدم. اوقوغه رغبتتم آرتقان سايون آرتدى. يدنچى كونك شيخ دين (رحمه الله) طريقتكز نه در ديو سورادم. شيخ طريقتهمز اسلام در ديدى. بونداغى باشقه لر مسلمان دگلر مو؟ ديو سوردم. شيخ، مسلمان بولسه لر يالغانغه آنط ايچماسلر و بوش نرسه ايچون نزاع چيقارماسلار ايدى، ديدى. بوش وقتلرنكزده و نماز صونكنده اوقوغان وردلرنكز نه لر ديو سورادم. شيخ معناسينى آنكلاب واويلاب و تفكر قىلوب قرآن كريم اوقودين باشقه هيچ وردمز يوق ديدى. من هم قرآن اوقور ايدم لكن اوقوماي واو گر نماي قرآن نك آياتينى فهم قىلمق ممكن بولور مو؟ ديدم. شيخ قرآن نك بر آيتى نك معناسينى آنكلاب اوقوسانك و فهملاب تكرار قىلسانك بونك بر كاتنده باشقه لارينى آنكلامقنى الله تعالى افاضه قىلور فقط اشدين بوشانغاچدين اللهنى ذكر قىل، ديدى. شيخ كورساتكان يول ايلان سكرنچى كوندين باشلاب بارا باشلادم و برنى قدر كونلار اوتكچ اوزمنى باشقه بر عالمه گىزار بله باشلادم و بنم كوزمده بيك الوغ كورنگان دنيا بيك كچوك كورونه باشلادى و منكا تارليغ كورساتكان نرسه لر كونكلمه ايركنك بيره باشلاديلر. منم كوزمده بيك كچوك كورنگان معرفت درياسى بيك الوغ ولدتلى كورونه باشلادى. بتون قايفولرم تارالوب كيتوب كامل معرفتلى انسان بولو و نفسمنى كامل تر بيهلاو قايفوسى غنه كونكلمده قالدى. لكن بونكا و صول ايچون بر نيچه كون ايچنك جهالت قارانغولقندين معرفت ياقتيلقه و تقليد زنجير ندين توحيد يولينه چيقارغان اوشبو شيخدين باشقه هيچ بر مرشدم و بر استادم يوق ايدى. قونداشلمدين

کور گانم یخشلیق و تاثر اوشبو «کنیسه ادرین» ده شیخ درویش
حضورنده بولدی. و بو ترکلمده سعادتتم بولسه سعادتتمنک
باشی اوشبو شیخ بولدی. و اوشبو شیخ طبیعتم سویمگان معارفنی
سویدر و گه و فطرتهمده گیزلو خزینهنی تابوغه و سیله بولدی.

«اون بشتچی کونده ایلیمزننک بر آدمینه اوچراب آنامنک منم
بزلان کور شو ایچون طنطاغه سفر ایتمکده ایدیکنی ایشوتکچ طنطاغه
ایرشوگه آشقدم. چونکه طنطاده آنام منی کورماسه آنام بونی ایشتدکدین
صونکره نه قدر هر ایکیمزننک مطلبی بر ایدو کینی دعوی قیلونسده و بونی
نی طریقه اثبات ایدر گه طرشولاسده اصلا قناعت ایتارلک دگل ایدی.

«طنطاغه یونالدم. بو وقت ۱۲۸۲. سنه هجریه درس وقتی ننگ
اخیر وقتلری ایدی. لکن شیخلردین بریننک قزی وفات ایدوب
حزن سببلی عزیه شرحی زرقانینی وایکنچیسى دخی بر مانع سببلی
آجرومیه شرحینی اتمام ایتمگان ایدیلر. بودرسلرگه اولتره باشلادم
واللهغه حمد اولسون، ایشوتکان درسلمنی و اوقوغان سبقرمنی آنکلای
باشلادم. بر آزدین شاگردلرننک بعضیلری بو حالمنی بلوب برگه مطالعه
ایچون حضوریمه جیولا باشلادیلر.

رجب آینده بر کون سبقداشلر مغه شرح زرقانینی تقریر قیلوب اولتردقم
آدمک بر آدم کوردم. باشمنی کوتاروب آنکا کوز صالحاچده «ما اهل
حلو مصر البیضاء» ننگ معناسی نه در دیدی. حلوانک قایه؟ دیدم. یولنک
بولغان آدم تا بار دیدی و قایتوب کیتدی. بوسوزنی کونکلمک ساقلام
وظنطانی قویوب علم ایستا و ایچون مصرغه کیتو صدنک بولدم. بویلننک
شوال اورته لرنک از هرگه باردم و اوقویولنده عزلت ایچون شول قدر
اجتهاد قیلدم که بر آمگه ضرورتسز برسوز فاتسامده استغفار قیلا ایدم.
هر درس یلی تمام بولغاندین صونک ایکى آى قدر تعطیل ایچون شیخ
درویش یانینه کیتوب آنده تعطیل کونلرینی اوتکاره ایدم. شیخ درویش

یائینه بارغانم سایون قرآن و باشقه علملر او گرانه ایدم. او شبوشیخ درویش هر یل یائینه بار دقمده نیندای فنلر او قوغانمدین سوراشور و نیندای فنلر او قورغه تیوش ایدیکی حقنده نصیحتلر بیرور ایدی. شیخ معقول کورگان و او قورغه نصیحت بیرگان در سلر ننگ بعضیلری حقنده اول در سلر (فنلر) از هرده او قوای دیو جواب بیر دکمه، «علمنی قایدین بولسه ده آلور غه یاری و تلاگان آدم تلاگان نرسه سینی قایدین بولسه ده تابادر» دیوب سویلای ایدی. بو ننگ صونکنده از هرگه بارغاج شیخ معقول کورگان در سلر نی او قوچی مدرسلر از لاب یوری ایدم، لکن قای وقتده تابوله وقای وقتده یخشیلاب تدریس ایتوچی تابولمای ایدی. وشول روشچه سید جمال الدین الافغانی ننگ مصرغه (از هرگه) کیلوینه قدر (۱۲۸۶ نچی یل اخیرلرینه قدر) عمر اوتکاردم. ۱۲۸۷ نچی یل محرم اوائلنده سید جمال الدین الافغانی غه یولقدم. و آندین علوم ریاضیه و علوم حکمیه (فلسفیه) و کلامیه دین درس آلاباشلام همده اوزمدین غیرلر نی سید جمال الدین دین استفاده گه دعوت قیلا باشلادم. بو اشنی ایشدو از هر مشایخی و آنلار ننگ شاگردلرینی بز ننگ حقده کوب سوز سویلا توگه و بزنی ثور لیچه یمانلا و غه داعی بولدی. و او شبو، شیخ سید جمال الدین دین تلقی قیلغان علملرم درست اعتقاد دین یاز درا و نفسنی آزغو نلقغه کوندروب دنیا و آخرت خیرلر ندین مخروم فالدر ا دیوز عمگه توشولرینه سبب بولدی و شیخ درویش یائینه قایتقاچ آنکا او شبو واقعه لر نی سویلای ایدم شیخ درویش: «الله تعالی علیم و حکیم در، آننگ علمینه و حکمتینه هیچ علم فائق بولمای. علیم ننگ اینک زور دشمانی جاهل و حکیم ننگ اینک الوغ دشمانی ده سفیه (احمق) در الله تعالی حضورنده هیچ علم خوار دگل و هیچ بر نادانلق گوزل اش دگل در» دیور ایدی.

شیخ محمد عبده ننگ اوزینک تر جمه عالی حقنک خسته لگی اور ایغاچه یازغان مقداری او شبو قدر لی در. محمد عبده از هرده او قوغان مدتنک در سینی

آنکلامغان شيخ ننگ در سينه يور ماى ايدى وقاى بر سيننگ در سينه بارسه ده قولنده درس کتابينه باشقه کتاب توتوب شيخ درس بيروب بترگانگه قدر اوشبو کتابنى مطالعه قىلادرايدى. شول روشچه ازهرده اوچپىل تحصيل صونکنده درسدين يالوقه باشلاب براوقوغان کتابينى ايکنچى مرتبه توتماى ايدى وهر وقت باشقه بر کتاب قاراب فائده ليراکينى تیکشور ايدى وهر وقت برينكى کتاب ينكى فن کوزلار ايدى. ازهرده اوقولغان فنلرننگ هيچ برينه قناعت قىلماس ايدى. آخر الامر کونکلى طنپلاندى: ازهرگه شيخ جمال الدين الافغانى کيلدى و محمد عبده کونکلى ايستانگان شيلرنى آنک تابدى.

حسن پاشاننگ بيانچه شيخ محمد عبده ۱۲۹۴ نچى يلده مدرسلاککه امتحان قىلوناسى بولغاچ بيک چيتوننگ برلان مرادينه نائل بولدى. چونکه مشايخننگ اکثرى اول سيد جمال الدين الافغانى غه اولتورغان کشى ديوب بيک تشديد قىلدیلر. لکن محمد عبده ننگ بو روشلى امتحانده تارليقلر و باشقه تشديدلر کوروى اوقوى وتر بيه سى زماننده بولوب اصلاح يولنده وعمل وقتنده هيچ تارقايو کورمادى شول روشچه که توحيد درسى و منطق درسلى اوقوغان وقتنده ازهرليلردين بيک کوب خلق آننگ يانينه جيولورلار و آنده يانكى اصولده يازولغان وفصاحت و بلاغته گوزل کتابلار کورورلار ايدى. شيخ محمد عبده هم آنلار برلان مذاکره قىلور ايدى وشول روشچه آننگ ياننده تون بويى اولتورلار ايدى.

شيخ محمد عبده رسمى مدرس بولغاندين صوننگ بو اشکه (مذاکره و تدریس که) اخلاص کونکل برلان بيل باغلاب توتونغاچ ازهرده علم و دين احيا قىلنوغه يقين بر زمان کلدى لکن مرحوم عيش ننگ سيد جمال الدين گه يولقغانى ايچون عبده گه جفا قىلووى سببلى اش توقتاى يازوب فالدى. سيد جمال الدين ننگ مقصودى حکومت آرقلى مسلمانلر اشينى اصلاح

ایدی چونکه بویول برلان بار وفائده لی ومقصودکه ایرشوننک اینک یقین یولی ایدی . سید جمال الدین شاگردلری ومریدلری برلان بواشکه کروشدیلر وبو وقت خدیواسماعیل پاشا عزل قیلنوب اورنینه توفیق پاشا نصب قیلونغان زمان بولغانغه نجاج وقتی ایرشوی قریب ایدی . بو واقعه اصلاح ایچون اینک اهم اش ایدی . لکن خدیو توفیق پاشا تختده قرارلانور قرارلانماس اوق سید جمال الدین شاگردلری ضررینه سوز یتکروچیلر بولدی . وشونکا بناء خدیو توفیق پاشا سید جمال الدین نی ازهردین چیقارتدی وشیخ محمد عبده ایلینه (محله نصرگه) قایتوب کیتدی . واقعه ۱۲۹۶ نچی یل رمضان آینده بولدی . موندین مقدم شیخ محمد عبده دارالعلومده تاریخ معلمی ومدرسه الالسن (تلار اوقوله تورغان مدرسه) ده عربیات معلمی ایتوب تعیین ایتولگان ایدی . هر بریسنده بیانکی اصول برلان اوقوتوی سببلی واجتماع وعمران علملرنده مجتهد ذات ننگ مسلکینه سالک بولغانلغندین اوقوتو زمانی اوزون بولسه بایتاق آدملرنی تربیه قیلوب بیک کوب امیدلرنی ترکزور ایدی

۱۲۹۷ نچی یلده صاحب الدوله ریاض پاشا رسمی جریده گه محرر تعیین قیلدی وصنکرده رئیس تحریر ایتدی . وقانون مطبوعاتنی قاراو برلان موظف قیلدی . رئیس تحریرنک مصرده چیکا تورغان جریده لرنی تنقید وآنلرنی تیکشرو ومصاحت بولسه بتونلای توققاتوغه حق بارلیقی وحکومت مصالحینی مطبوعات آرقلی خبر ایتیک بوقانوندین قیلندی . بوندین باشقه جریده رسمیه ده تربیه و آداب وتدبیر وغیر بتون خلقغه فائده بیروچی اشلر حقنده قسم ادبی ده مقاله یازمق رئیس تحریر وظیفه سی اعتبار ایدلگان ایدی .

تربيه ننگ تاثيرى

تربيه او گرانو عادتلندر و گه ايتوله تورغان بر عام اير کون سوزدر . بر کشى بر آدم قولنده يا که بر قوم قولنده تربيه لنسه اول کشى اول قوم ننگ عادتي بر له عادتلانه ، آنلار ننگ خلقلرى بر له خاقلانه ، آنلار ننگ بخشى کورگان اشلرىنى (اول اشلر نچار ويهان بولسالارده) بخشى کور و چان ويهان سايفان نرسه لرىنى (اول نرسه لر بخشى بولسالارده) يهان سايو چان بولا *

بو مسئله بو اش تجربه بر له معلوم و هر کمننگ اشانغان اشيدر و بتون دنيا مونکا شاهددر *

بو اش ننگ حکمت و فلسفه سنى رسول الله (صلى الله عليه وسلم) ننگ اوشبو مبارك سوزندىن آنکلامق ممکن حديث شريف اوشبو: كل مولود يولد على الفطرة حتى يعرب عنه لسانه فابواه يهودانه او ينصرانه او يمجسانه البيهقى و ابو يعلى عن الاسود بن سريع .

ترجمه : هر بالا سلامت طبيعت و صاف خلق اوزره توغادر تلى چيقغاچ سوز آنکلارداى بولغاچ آنا و آناسى يهوديلىك دين و خلقينه او گراتالار يا که خرستيانلىق غه يا که مجوسيلىك گه او گراتالار *

يعنى آنلار ننگ او گراتولارى بوينچه او گرانانا آنلار ننگ عادتلىرى و عادتلندر و لرى بر له عادتلانه بس اصل فطرتنده و توب طبيعتنده بولغان توغرىلىق و صافلىقنى يوقالتا و هر نرسه نى تيوشنچه آنكلار و هر نرسه ده درست اويلاو خلقلرىنى بوزوب تقليد بر له خاقلانه و هر اشده شول تقليدينه تابع و محكوم بولاراق حكم قبالا اوز هوا و عادتينه موافق بولغان نرسه نى (خطا بولسه ده) درست ديو حكم ايتنه اوز عادتينه و تقليدينه خلاف نرسه نى (درست نرسه بولسه ده) خطا ديو حكم ايتادر .